

استقلال تاجیکستان در 1991 میلادی

با فروپاشی شوروی، استقلال تاجیکستان در 9 سپتامبر 1991م تحقق یافت و نهضت مردم که بر بنیانی عقیدتی استوار بود...

با فروپاشی شوروی، استقلال تاجیکستان در 9 سپتامبر 1991م تحقق یافت و نهضت مردم که بر بنیانی عقیدتی استوار بود منجر به روی کار آمدن اپوزیسیون متشکل از حزب های نهضت اسلامی، دموکرات، سازمان رستاخیز و بدخشان گردید و 30% کابینه در بدو استقلال از این احزاب بودند. نظام حکومتی آن مصالحه ملی و رئیس جمهوری کفیل وحدت ملی نام دارد. حزب نهضت اسلامی که همزمان با انقلاب اسلامی ایران در این کشور بوجود آمده یکی از قوی ترین گروه های سیاسی به شمار می رود.

جمهوری تاجیکستان با 143100 کیلومتر مربع در شمال افغانستان و شرق ازبکستان قرار دارد. از شمال با قرقیزستان و از شرق با ایالت ترکستان شرقی (سین کیانگ) چین، مرز مشترک دارد، در سال 1979م 3806000 نفر سکنه داشت اما هم اکنون 5300000 نفر سکنه دارد یکی از قدیمی ترین تمدن های آسیای مرکزی در این منطقه وجود دارد که تاجیک ها وارث آن هستند. در حدود 86% مردم تاجیکستان پیرو دین مبین اسلام می باشند. علاوه بر تاجیک ها، اقوام روسی و اروپائی در آن سکونت دارند. این کشور از قرون گذشته و حتی قبل از میلاد بخشی از خاک ایران بوده و پیوندهای فرهنگی و ملی بین این دو کشور وجود دارد. در قرن سیزدهم مورد تاخت و تاز مغولها قرار گرفت و در سال 9873م روسها آن را به تصرف خود درآوردند و 4 سال پس از انقلاب 1917م یعنی در سال 1921م ارتش کمونیستی شهر دوشنبه را تصاحب نمود و این سرزمین در 16 اکتبر 1929م (24 مهر 1308ش) تحت عنوان: «جمهوری سوسیالیستی استالین آباد» به مجموعه جمهوریهای تحت نظر کرملین پیوست که تا سال 1961م این نظام سیاسی را حفظ نمود و از آن پس نام خود را به تاجیکستان تغییر داد. این کشور تا سال 1991م، بیش از 60 سال با نظام کمونیستی و تحت تعلیمات الحادی اداره می شد. برخلاف سرکوبی مذهب، توسط کمونیسم در تظاهرات و تحصن ها و تحولات اخیر، مذهب به صورت قوه محرکه تجدید حیات فرهنگ تاجیکستان و تغییرات سیاسی این کشور درآمده است. تظاهرات هفت هفته ای در این کشور برای سرنگونی رحمان نبی اف از اعضای حزب کمونیست شوروی سابق از نمونه های بارز تلاش مسلمانان برای بازگشت به اعتقادات دینی است. تجلی اعتراض مذکور به صورت برگزاری نمازهای جماعت در مساجد و اماکن عمومی است. معترضین در چادرهایی که در برابر کاخ ریاست جمهوری در ناحیه ای بنام «#171 میدان شهدا» برپا کرده بودند با مراسم دعا، قرائت قرآن و سخنرانی مردم را تحت تاثیر احساسات مذهبی و هیجانی اسلامی قرار می دادند. به نحوی که تحت تاثیر این برنامه ها، زنان به پوششیدن اندام و رعایت حجاب اسلامی ترغیب شدند. مراسم نماز جماعت که همه روزه یک بار در این میدان بر پا می شد به 5 بار در روز افزایش یافت. این در حالی است که در گذشته حتی در منازل نمی توانستند عبادت انجام دهند و مراسم سوگواری حضرت اباعبدالله (ع) و دستجات عزاداری در زیر زمین ها برگزار می شد و در ورودی این زیر زمین ها، کشیک می گذاشتند تا در صورت آمدن ماموران امنیتی، متفرق شوند. آگاهی از انقلاب اسلامی هم در دوران کمونیستی از طریق رسانه های استکباری و خبرگزاریهای وابسته به ابرقدرتها بود که تصویر منفی و مشوشی از ایران در ذهن مردم می ساختند و حتی امریکا در منطقه آشوب زده کولاب، از طریق اشرار علیه انقلاب اسلامی تبلیغ می نمود. با این حال مردم تاجیک می گویند: بدون گندم آری ولی بدون ایران هرگز، تاجیکستان در واقع پاره جدا افتاده از ایران و به عبارتی ایران کوچک است.

با فروپاشی شوروی، استقلال تاجیکستان در 9 سپتامبر 1991م تحقق یافت و نهضت مردم که بر بنیانی عقیدتی استوار بود منجر به روی کار آمدن اپوزیسیون متشکل از حزب های نهضت اسلامی، دموکرات، سازمان رستاخیز و بدخشان گردید و 30% کابینه در بدو استقلال از این احزاب بودند. نظام حکومتی آن مصالحه ملی و رئیس جمهوری کفیل وحدت ملی نام دارد. حزب نهضت اسلامی که همزمان با انقلاب اسلامی ایران در این کشور بوجود آمده یکی از قوی ترین گروه های سیاسی به شمار می رود. سازمان آریانای بزرگ بین تحصیل کرده ها و حتی افراد عادی، طرفداران فراوانی دارد که آرمان آن ایجاد دولت واحدی در سرزمین های فارسی زبان است. خطباء مساجد تحت سرپرستی اداره تأمینات (رهبر مذهبی مسلمانان) فعالیت می کنند در سالهای اخیر 1500 مسجد در نقاط مختلف تاجیکستان تاسیس شده که 150 واحد آن مسجد جامع است.

یکی از مشکلات مهم سیاسی این جمهوری تازه استقلال یافته این است که گرایش دینی گرچه بین عده ای از مردم نیرومند است اما چندان فراگیر نمی باشد زیرا در مدت چند دهه سلطه کمونیستی، آموزش علوم دینی به طور رسمی در آن متوقف بوده و طالبان قادر نبوده اند برای تحصیل علوم اسلامی به کشورهای مسلمان مسافرت کنند و به تکمیل معلومات مذهبی بپردازند.

گرایش ملی گرایان هم قدرت آن را ندارد که به تنهایی حکومت کند و متأسفانه گرایش کمونیستی هنوز قوی ترین گرایش سیاسی این سرزمین می باشد. از سوی دیگر عده کثیری از روسها، مشاغل کلیدی صنعتی و فنی را در دست دارند. حضور ارتش سرخ با نامی جدید نیز موقعیت طرفداران کمونیسم را تقویت می کند اما آرمان کمونیسم در جهان بی اعتبار شده و رسوایی فروپاشیدن آن در شوروی و اروپای شرقی اجازه نمی دهد که این افراد جان بگیرند و در راس نظام سیاسی قرار گیرند.

تشنج های سیاسی و چالشهای اقتصادی، این گرایش را شدت بخشیده و به این کشور اجازه نمی دهد نظام سیاسی پایداری را جانشین رژیم فرو ریخته قبلی کند. امریکا و رژیم صهیونیستی اسرائیل تا کنون تلاشهای فرهنگی - سیاسی فراوانی برای اعمال نفوذ در این جمهوری بعمل آورده اند اما مقاومت اسلامی مردم اجازه نداده است که این تلاشهای مذبوحانه به ثمر برسد.

یکی از مسائل مهم در هویت فرهنگی تاجیکستان، زبان فارسی است که در رژیم گذشته کوشش بر این بوده تا تاجیک ها این زبان را که موجب قرابت تاریخی، فرهنگی و ادبی با ایران می شد فراموش کنند. لذا روسها آموزش خط فارسی را متوقف نمودند و با این کار آنان را از خواندن نشریات و آثاری که به زبان فارسی انتشار می یافت محروم کردند و با ایجاد دیوار آهنگین ارتباط آنان را با فرهنگ ایرانیان قطع نمودند و خط سیریلیک را رواج دارند و با نفوذ مهاجرین روسی در مراکز علمی، فرهنگی، فنی و اداری زبان روسی در این کشور حضور بیشتری یافت زیرا مشاغل مهم و تخصصی و علمی در دست افرادی بود که فارسی نمی دانستند. با این وجود، مردم با حالتی از شور و هیجان به زبان مادری خود (فارسی) سخن می گویند و اولین جشنهای سالگرد استقلال خود را با پرده برداری از پیکره فردوسی آغاز کردند و جالب اینکه مجسمه لنین را برداشته و این پیکره را بجایش نهادند و با شور و التهاب خاصی با هم زمزمه می کردند:

«#بسی رنج بردم در این سال سی عجم زنده کردم بدین پارسی «

دولت نیز اعلام کرد که خط فارسی را به عنوان خط رسمی مکاتبات خود انتخاب می نماید. اکثریت مردم تاجیکستان باسوادند و اغلباehl کتاب و روزنامه و مجله هستند. کتاب طرز آموزش خط و زبان فارسی در طول يك سال 3 بار چاپ شد. سالانه بین 700 تا 800 جلد کتاب در این کشور انتشار می یابد که غالب آنها در موضوعات علوم انسانی است و هم اکنون روزنامه های پیوند و سامان به زبان فارسی چاپ می شود. در این کشور 126 مجله و روزنامه وجود دارد که 3 تای آن مربوط به بخش خصوصی و بقیه در انحصار دولت است. 13 عنوان آن ها سراسری، 10 عنوان هم به صورت هفته نامه می باشد. بالاترین تیراژ آن به نشریات «#جمهوریت «، «#راز و نیاز با مردم « و روزنامه خصوصی «#چراغ روز» اختصاص دارد که تیراژ آنها به 70000 نسخه بالغ می گردد.

مرکز حکومت تاجیکستان شهر دوشنبه است و این کشور در حال حاضر دارای 18 شهر و 49 اقامتگاه می باشد.

رودخانه های فراوان آن در تولید انرژی برق آبی اهمیت ویژه ای دارند. ذخائر غنی آهن، سرب، روی، مس، قلع، جیوه و اورانیوم در سرزمین مذکور بدست می آید. همچنین نفت و گاز طبیعی از جمله ثروت های خدادای مردم این سامان است. تاجیکستان از تولیدکنندگان عمده کتان در آسیای مرکزی است و صنایع شیمیائی، قالی بافی، جوراب بافی، پوشاک، نساجی و مواد غذایی در آن استقرار داشته و از شهرت خوبی برخوردارند.

در رژیم گذشته، از این امکانات بالقوه (ذخائر معدنی) به آن صورت بهره برداری نشد و اکنون تاجیکستان می خواهد بخود متکی شود دچار کمبودهای شدید و تورم طاقت فرسا شده است و حتی بسیاری از وسایل حمل و نقل به علت کمبود سوخت متوقف شده اند و مشکل گرانی و بحرانهای سیاسی، اجتماعی، ممکن است ثبات این کشور را به مخاطره بیفکند.

ایران ضمن فعالیت های فرهنگی می تواند تاجیکستان را در استخراج منابع معدنی و توسعه صنعتی و بهبود اوضاع اقتصادی مساعدت کند.